

L'Estat pot perdre 26.000 M€ de fons Next Generation EU si no els sol·licita i adjudica aquest 2023

- Els recursos dels fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència mobilitzats per l'Estat durant el 2022 van ser inferiors que el 2021 i aquest 2023 fins a abril no s'observa un millor ritme de mobilització.
- El grau d'execució dels PERTEs encara és molt baix i la meitat dels fons previstos d'invertir a través d'aquests projectes s'han d'assignar abans de desembre del 2023.
- Després de mesos d'estancament, la Generalitat de Catalunya ha accelerat el ritme de mobilització dels fons entre l'abril i el maig, però encara té gairebé 900 M€ ja ingressats pendents de mobilitzar fins a finals de 2023.

Barcelona, 5 de juliol del 2023.- La Cambra demana a l'Estat que acceleri l'execució dels fons europeus disponibles en forma de transferències directes abans de finalitzar el 2023, que sumen més de 69.000 M€. D'aquesta xifra, **l'Estat encara podria sol·licitar i rebre 25.952 M€ assignats** que s'haurien de mobilitzar abans de finalitzar el 2023. De no fer-ho, l'economia espanyola i catalana perdrien l'oportunitat d'executar recursos a fons perdut que la Unió Europea ha posat a disposició.

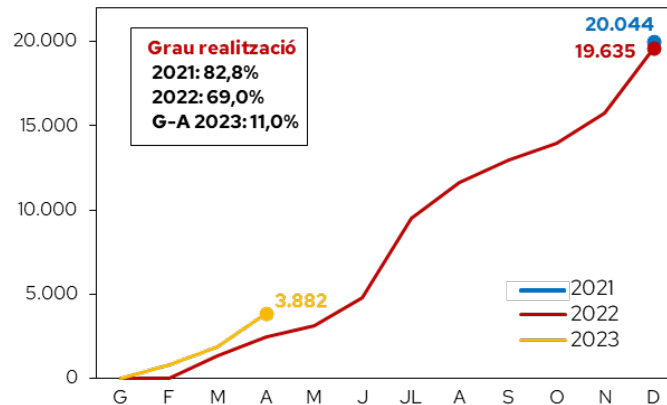
Aquesta és una de les principals conclusions del monogràfic "**Fons Next Generation EU: execució i avaluació**", amb l'objectiu d'analitzar l'avenç en el grau d'execució dels Fons Next Generation per part de l'Estat i la Generalitat de Catalunya des de la seva posada en marxa.

És important remarcar que el grau de realització de l'Estat i el d'acompliment de la Generalitat no són directament comparables, ni tampoc són indicadors d'execució real dels fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR). El primer mesura la mobilització dels fons respecte el crèdit pressupostari de l'Estat, mentre que el segon reflecteix els recursos mobilitzats per la Generalitat respecte els fons MRR rebuts de l'Estat.

Estat: avaluació i execució

El ritme de mobilització dels fons per part de l'Estat no està sent el desitjat. Per una banda, és preocupant que els fons realitzats (obligacions reconegudes) per l'Estat el 2022 fossin inferiors que els del 2021 i només es complís amb un 69% del crèdit pressupostat. Per altra banda, el ritme de mobilització dels fons fins a l'abril del 2023 està sent similar al de l'any passat, tot i que el pressupost previst que s'executarà aquest any és un 24% superior.

Gràfic 1. Import dels fons MRR realitzats. Espanya
(obligacions reconegudes, milions d'euros). Font: IGAE

L'Estat mobilitza els fons MRR principalment a través de transferències a empreses públiques i a comunitats autònomes (42% i 37% dels fons realitzats entre 2021 i 2022). **Que més d'un terç dels fons mobilitzats es transfereixin a comunitats autònomes implica que els recursos procedents d'Europa han de superar, com a mínim, fins a tres nivells de decisió i gestió, dificultant la seva arribada a l'economia real.** A més, la part que gestiona el propi Estat a través dels seus ministeris, organismes autònoms o entitats públiques és petita i el seu grau de realització és baix.

Taula 1. Realització per agents institucionals i econòmics més destacats. 2021 i 2022 (%). Font: IGAE

	Grau realització		2021+2022 (% total)	
	2021	2022	Assignat	Realitzat
Realització propi Estat	51%	48%	16%	10%
Transf. Empreses públiques	97%	97%	36%	46%
Transf. Comunitats autònomes	96%	80%	32%	37%
Transf. a entitats locals	3%	49%	6%	3%
Transf. a empreses privades	28%	15%	10%	2%
Transf. a fam. i instit. sense ànim lucre	57%	63%	1%	1%

Nota: Color en funció del grau de realització global (vermell: per sota, groc: en línia; verd: per sobre).

La lenta execució dels PERTEs i el baix grau de realització dels fons assignats per part del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme estan suposant una barrera a l'execució dels fons MRR per part de l'Estat.

Els PERTEs, que concentren una inversió pública prevista rellevant dels fons MRR assignats (al voltant del 20% del total), es troben encara en una fase inicial i el seu grau d'execució és molt baix. **Amb data a finals del 2022, només s'han resolt convocatòries per un import equivalent al 29% dels fons a assignar abans de desembre del 2023.** Atès que un 52% de la inversió pública prevista a través d'aquests projectes ha de complir amb aquest termini, esdevé especialment rellevant l'activació dels PERTEs d'energies renovables, hidrogen renovable i emmagatzematge, vehicle elèctric i agroalimentari. Respecte al PERTE de microelectrònica i semiconductors, si bé la pressió temporal és menor (fins a finals del 2026), és important que es comenci a definir i orientar la seva execució dels fons, pel que representa en termes d'inversió pública (12.250 M€).

A nivell de ministeris, i probablement relacionat amb la baixa execució dels PERTEs, destaca en negatiu el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme. El 2021 i 2022 només va realitzar el 9% i 36% dels fons assignats pressupostàriament. **L'assignació pressupostària elevada a aquest ministeri el 2023 implica que aquest any és transcendental per revertir l'escassa mobilització dels fons assignats, si no es vol posar en risc una quarta part de l'execució pressupostària prevista pel 2023.**

Finalment, pel que fa als àmbits sectorials de realització dels fons MRR per part de l'Estat, **és positiu que el gruix de les convocatòries de subvencions publicades tinguin per objectiu impulsar la transformació digital i ecològica de l'economia.**

Assignació de fons MRR de l'Estat a Catalunya

Existeixen quatre vies a través de les quals l'Estat realitza assignacions directes de fons Next Generation a Catalunya: convocatòries de subvencions amb beneficiaris de Catalunya, licitacions amb adjudicatari de Catalunya, assignacions directes de l'Estat a altres entitats i ens locals, i transferències a la Generalitat de Catalunya. **A través dels diferents mecanismes, l'Estat ha assignat directament fons MRR a Catalunya per un import total de 5.077 M€ fins a meitats de maig del 2023.**

Taula 2. Mecanismes d'assignació de fons MRR de l'Estat a Catalunya. 2021-11 maig del 2023. (Milions d'euros). **Font:** Gencat

1. Subvencions de l'Estat amb empreses, organismes i entitats de Catalunya com a beneficiaris	1.338
2. Assignacions directes de l'Estat a altres entitats i ens locals de Catalunya a través dels seus ministeris	225
3. Adjudicacions de l'Estat a Catalunya (licitacions)	668
4. Transferències a la Generalitat de Catalunya	2.846
Impacte total a Catalunya	5.077

El gruix de l'assignació de fons MRR a Catalunya es concentra en les transferències a la Generalitat, amb una assignació equivalent al 14,9% del total assignat a les comunitats autònomes, **un percentatge clarament inferior al seu pes en termes de PIB (19,0%)**. En canvi, el que ha captat Catalunya a través de subvencions publicades per l'Estat estaria en línia amb la seva rellevància econòmica (19,3% de l'import total de resolucions de convocatòries fins a l'11 de maig del 2023).

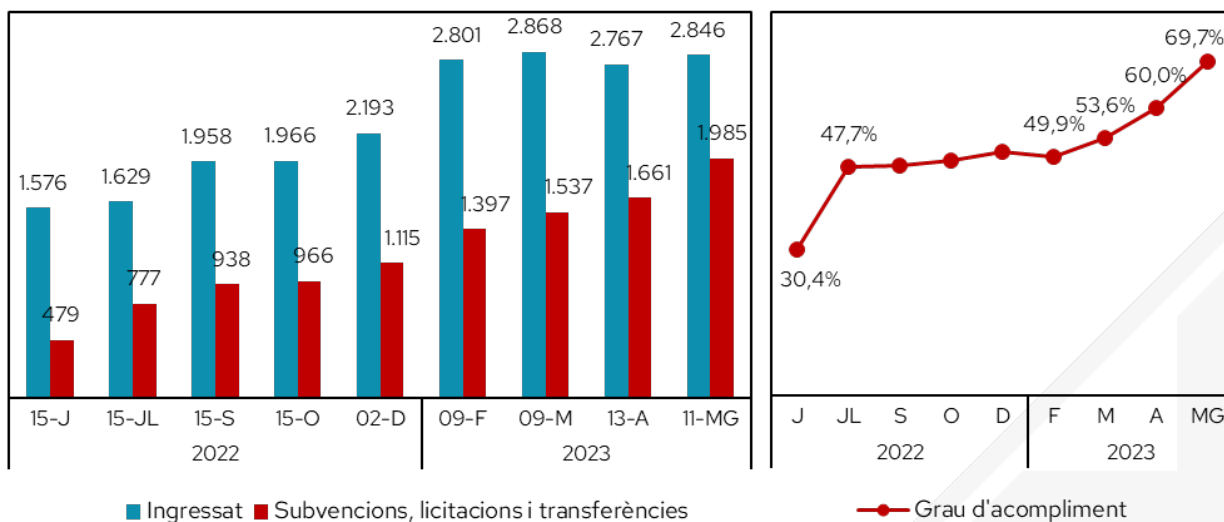
Catalunya: avaluació i execució

A mitjans del mes de maig de 2023, la Generalitat de Catalunya ja ha mobilitzat un 69,7% dels fons ingressats per part de l'Estat. Després que el ritme de mobilització dels fons MRR ingressats portés mesos estancat, l'última dada del maig mostra com aquest s'hauria accelerat durant l'últim mes.

En la mesura en què l'Estat ja ha transferit des del febrer del 2023 una part rellevant dels fons MRR assignats a la Generalitat pel període 2021-2023, la mobilització (especialment del mes de maig) ha permès millorar de

manera substancial el grau d'acompliment aquest 2023. Amb tot, **si bé el diferencial entre fons ingressats i mobilitzats s'ha reduït, encara és elevat i se situa prop dels 900 M€.**

Gràfic 2. Fons MRR ingressats a la Generalitat acumulat entre 2021-2023, recursos MRR mobilitzats i grau d'acompliment. 2021-11 maig del 2023. (Milions d'euros i %). **Font:** Gencat

Donada la pressió en termes de calendari, **esdevé clau que, per una banda, l'Estat transfereixi el més aviat possible els fons MRR assignats i pendents a ingressar a la Generalitat pel període 2021-2023 (574 M€) i que, per l'altra, la Generalitat mantingui el bon ritme de mobilització dels fons de l'últim mes per poder assignar, com a mínim, els fons ja ingressats però encara no mobilitzats (860 M€) abans desembre del 2023** en el marc de la fase 1 del Pla de Recuperació (transferències directes).

Finalment, respecte als àmbits d'execució dels fons MRR per part de la Generalitat fins al 23 de maig del 2023, **destaquen en positiu les subvencions dirigides a la transformació ecològica i millora de l'eficiència energètica.** Al voltant del 63% de l'import de les convocatòries publicades es concentren en aquests àmbits.

Barreres a l'execució final dels fons MRR

Entre les barreres a l'execució final dels fons MRR identificades al llarg de l'informe, destaquen:

1. Una part rellevant dels fons MRR estan subjectes a superar, com a mínim, tres nivells de decisió i gestió (Comissió Europea, Estat i comunitats autònomes).
2. Gestionar un import de recursos tan elevat està generant importants colls d'ampolla a l'administració pública a tots nivells. En especial, en la gestió de convocatòries en les que l'import es distribueix entre un nombre molt elevat d'adjudicataris. A més, l'ordre relativa a l'anàlisi sistèmica de risc de conflictes d'interès en els procediments d'execució dels fons aprovada el gener del 2023, representa una exigència administrativa addicional per l'execució dels fons a través de les convocatòries.
3. Els fons NGEU no estan generant un atractiu destacat entre el teixit empresarial. L'Enquesta de Clima Empresarial de la Cambra de Comerç de Barcelona i l'Idescat del 1T2023 reflecteix que només un 61%

dels establiments empresarials de Catalunya declara conèixer els fons de recuperació europeus Next Generation (xifra molt similar a la de fa un any).

4. Alguns dels factors detectats que podrien estar generant desinterès són: (i) les finestres de sol·licitud en les convocatòries de subvencions en alguns casos excessivament curtes; (ii) el solapament entre programes d'ajudes; i (iii) la manca d'un marc normatiu i d'execució dels fons clar.
5. Les decisions que es prenen a les Conferències Sectorials sobre l'assignació i sobre els àmbits d'execució dels fons donen poc marge a les comunitats autònomes en el disseny i definició dels mecanismes per mobilitzar els fons assignats. Això pot provocar la inadequació de convocatòries a les característiques de cada territori i, en conseqüència, la manca d'interès per part dels potencials beneficiaris finals.
6. En especial pels PERTEs, les exigències de la Comissió Europea dificulten el procés d'aprovació i gestió dels projectes i els problemes relacionats amb l'exigència d'avaluar un import anticipat molt elevat.